

A 2024-es magyar EU-elnökség

Szerkesztette

Navracsics Tibor – Tárnok Balázs

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

A 2024-es magyar EU-elnökség

Szerkesztette

Navracsics Tibor – Tárnok Balázs

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Budapest, 2024

A tanulmánykötet az Európai Unió Ügyek Minisztériuma és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem 2024. évi magyar EU-elnökség előkészítésére irányuló együttműködése keretében jelenik meg.

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
LUDOVIKA

Szerzők

Bólya Boglárka
Czeccoli Vivien
Csiki Varga Tamás
Farkasné Cseh Zsuzsanna
Fűrész Tünde
Gát Ákos Bence
Gazdag Ferenc
Gombos Katalin
Győri Enikő
Kalas Vivien
Koller Boglárka
Kovács Zoltán

Kutasi Gábor
Lovász László Gábor
Marsai Viktor
Marton Ádám
Máthé Réka Zsuzsanna
Mernyei Ákos Péter
Mészáros Árpád József
Miszlivetz Áron James
Molnár Balázs Péter
Navracsics Tibor
Ódor Bálint
Oroszi Viktor György

Ördögh Tibor
Pálvölgyi Tamás
Petri Bernadett
Reich Gyula
Reinitz Katalin
Réti Mária
Robák Ferenc
Sinka László
Tárnok Balázs
Tóth Bettina
Zalai Csaba

Szakmai lektorok

Baranyi Tamás
Boros Tamás
Deák András
Engler Ágnes
Futó Zoltán
Gellénné Lukács Éva
Gyenyey Laura
Gyurcsik Iván
Hajdú Márton
Hardi Tamás
Hautzinger Zoltán
Hortay Olivér

Horváth József
Horváth Zsuzsanna
Huszár András
Ijjas István
Izmini Richárd
Juhász Gábor
Kaiser Tamás Géza
Kiss J. László
Kiss Lilla Nóra
Kruzslicz Péter
Lisányi Endréné Beke Judit
Lovas Dóra
Manzinger Krisztián

Medve-Bálint Gergő
Mohay Ágoston
Molnár Tamás
Németh Ferenc
Püskösty András
Rada Péter
Szabados Tamás
Szántó Zoltán Oszkár
Sziebig Orsolya
Szilágyi János Ede
Vizi Balázs
Zsivity Tímea

A kézirat lezárásának időpontja: 2023. december 20.

Kiadja a Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Ludovika Egyetemi Kiadó
A kiadásért felel: Deli Gergely rektor
Székhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.
Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu
Szerkesztőségi munkatárs: Schmidt Laura
Felelős szerkesztő: Pordány Katalin
Olvasószerkesztő: Kutas Éva
Korrektor: Szabó Ilse
Tördelőszerkesztő: Fehér Angéla

Nyomdai kivitelezés: Pátria Nyomda Zrt.
Felelős vezető: Orgován Katalin vezérigazgató

ISBN 978-963-653-058-7 (nyomtatott)
ISBN 978-963-653-059-4 (ePDF) | ISBN 978-963-653-060-0 (ePub)

© A szerkesztők, 2024
© A szerzők, 2024
© A kiadó, 2024
Minden jog védve.

Tartalom

Ajánlás	7
Előszó	9
I. rész – A 2011-es és 2024-es magyar EU-elnökség politikai, szakpolitikai, operatív és intézményi kerete	15
Győri Enikő: A 2011-es EU-elnökség körülményei, sikerek és kihívások	17
Robák Ferenc: Az EU Tanács 2011-es magyar elnöksége megvalósításának tapasztalatai	39
Gazdag Ferenc: Tizenhárom év után – A 2011-es magyar EU-elnökség tapasztalatai	49
Navracsics Tibor: A kiszámíthatóan váratlan esemény: európai uniós elnökségek az intézményi váltások időszakában	59
Molnár Balázs Péter – Farkasné Cseh Zsuzsanna – Reinitz Katalin – Sinka László: A 2024-es magyar EU-elnökség szakpolitikai kihívásai és lehetőségei	73
Kovács Zoltán: A 2024-es magyar elnökség operatív megvalósítása	85
Ódor Bálint: A 2024-es elnökség megvalósításának kihívásai brüsszeli szemszögből	91
Bólya Boglárka: A 2024-es magyar EU-elnökség előkészítése a képzés és a társadalmisítás szemszögéből	105
Zalai Csaba: Az elnökségi stáb kiválasztása és a magyar EU-elnökség személyügyi szervezeti keretfeltételeinek kialakítása	117
Koller Boglárka: Egyszerre magyar és európai – a nemzeti és európai identitás összefüggéseinek vizsgálata	127
II. rész – Kiemelt fontosságú szakpolitikai kérdések a magyar EU-elnökség idején	139
Kutasi Gábor – Czeczeli Vivien – Marton Ádám: Az EU versenyképessége és kereskedelempolitikája a 2024-es magyar soros elnökség megközelítéséből	141
Fürész Tünde – Mészáros Árpád József: A pronatalista családpolitika mint az Európai Unió Tanácsa második soros magyar elnökségének az európai demográfiai kihívásra megfogalmazott válasza	165
Petri Bernadett: Kohéziós politika újratervezés alatt: mire szán forrást a jövőben az Európai Unió?	193
Csiki Varga Tamás: A 2024-es magyar EU-elnökség lehetőségei az európai biztonság- és védelempolitika keretében	207
Ördögh Tibor: Bővítéspolitika, különös tekintettel a balkáni bővítésre	217
Marsai Viktor: Magyarország migrációs politikája	233
Mernyei Ákos Péter: Győzzük energiával? Energiapolitika az Európai Unióban az első magyar EU-elnökség alatt és a terület kihívásai a 2024-es elnökség küszöbén	251
Tóth Bettina: A mindenkori mostohagyermek – a klímapolitika fejlődési irányjai	275
Réti Mária: Az Európai Unió közös agrárpolitikájáról	295
Pálvölgyi Tamás – Reich Gyula: Globális, európai és magyarországi vízipolitikák	323

Oroszi Viktor György: Az EU Duna Régió Stratégia létrejötte, megvalósítása és aktuális kihívásai	345
Gombos Katalin: Bel- és igazságügyi együttműködés	363
Lovász László Gábor: Az uniós szociálpolitika kihívásai az emberi jogok sűrűjében, avagy mit hoz(hat) a 21. századi (bio)technológiai szingularitás 2030-ra?	387
Máthé Réka Zsuzsánna: Szankciók kezdetben és napjainkban: a korlátozó intézkedések a soros uniós elnökség szempontjából	413
Miszlivetz Áron James: Az EU keleti szomszédságában zajló konfliktusok hatása az Európai Unió bővítéspolitikájára	435
Kalás Vivien: A szerződésmódosítások hatása az európai integrációra – elérhetné-e Magyarország a céljait az unió reformja során?	449
Gát Ákos Bence: Az uniós jogállamiság-politika kritikai elemzése: tények, kihívások, dilemmák	465
Tárnok Balázs: Az EU Roma Stratégiája	489
A kötet szerzői	503

Ajánlás

Tizenhárom évvel Magyarország 2011-es EU-elnöksége után, 2024 júliusában hazánk ismét fontos, ugyanakkor kihívásokkal teli időszak elé néz, hiszen fél évig Magyarország tölti be az Európai Unió Tanácsának soros elnöki pozícióját.

A magyar EU-elnökség munkájára jelentős befolyással lesznek az elmúlt közel másfél évtizedben tapasztalt kihívások, különösen a világvárvány, az orosz–ukrán háború, a pénzügyi és energiaválság, illetve ezeknek a mai uniós politikára, az európai integrációra, a tagállamokra gyakorolt hatásai. Hasonlóképp befolyásoló tényező, hogy a magyar EU-elnökség ideje alatt fog végbemenni a 2024-es európai választásokat követő uniós intézményi ciklusváltás. Ez egyfelől korlátozza a magyar EU-elnökséget az uniós jogalkotás előmozdításában, másfelől viszont egyedülálló lehetőséget biztosít arra, hogy hazánk ne csupán szakpolitikai, de a legmagasabb szintű politikai koordinációs feladatokat hajtson végre. Mindezek figyelembevételével megállapíthatjuk, hogy noha a soros elnöki tisztséget ellátó nemzetre mindig fontos feladatok várnak, Magyarországnak különösen nagy kihívásokkal kell szembenéznie a jelenlegi körülmények között.

A 2024. második félévi magyar EU-elnökség sikeres lebonyolítása érdekében a Nemzeti Közszerződési Egyetem mint a közszolgálati utánpótlás-nevelés első számú hazai felsőoktatási intézménye oktatási és kutatási kapacitásaival hozzájárul a kormányzati célkitűzések megvalósításához. Az intézmény szerepvállalását Magyarország kormánya, azon belül is az Európai Unió Ügyek Minisztériuma és a Nemzeti Közszerződési Egyetem 2024. évi magyar EU-elnökség előkészítésére irányuló stratégiai együttműködési kerete rögzíti. A stratégia kiterjed az elnökségi feladatok ellátásában részt vevő tisztviselők képzésére, az elnökség során megvalósuló hazai eseményekhez szükséges személyi állomány összeállításában való közreműködésre, a magyar EU-elnökség szempontjából releváns kutatások megvalósítására, tudományos konferenciák és egyéb események megszervezésére. Ebből a munkából az Európa Stratégia Kutatóintézet is figyelemre méltó mértékben veszi ki a részét: 2022 nyara óta több angol és magyar nyelvű tanulmánykötetet jelentetett meg, szakmai és tudományos konferenciákat szervezett, valamint napi szinten jelentet meg szakpolitikai elemzéseket. E munka keretén belül jelent meg 2023 szeptemberében a kutatóintézet gondozásában a Ludovika Egyetemi Kiadónál az *Úton a magyar uniós elnökség felé* című tanulmánykötet, illetve ennek angol nyelvű változata, az *On the Way to the Hungarian EU Presidency* című kötet. A kiadvány fontos szerepet tölt be a magyar EU-elnökségre való felkészülésben, bemutatására Budapesten és Brüsszelben is sor került.

A kutatóintézet most egy újabb, még részletesebb tanulmánykötettel jelentkezik *A 2024-es magyar EU-elnökség* címmel, amely angol és magyar nyelven egyaránt megjelenik. A könyv, amelyet a kedves olvasó a kezében tart, két nagy részből áll: a kötet első felében a 2011-es és a 2024-es magyar EU-elnökségben szerepet vállaló politikusok, szakpolitikusok, diplomaták és akadémiai kiválóságok ismertetik a magyar elnökséget érintő politikai és szakpolitikai kihívásokat, az elnökség politikai és uniós intézményi kontextusát, valamint az elnökségre való felkészülés operatív feladatait. A kötet második

fele a magyar szempontból legfontosabb szakpolitikák és szakpolitikai kérdések elemzésére irányul, az itt helyet kapó tanulmányokat pedig az egyes kérdések elismert hazai kutatói és szakértői jegyzik. A kötet célja átfogó képet nyújtani a magyar elnökségről, illetve segíteni az olvasót a magyar EU-elnökség számára fontos politikai és szakpolitikai kérdések áttekintésében.

A könyvben található írások a tárgyalt politikai és szakpolitikai kérdéseket aktuális kontextusba helyezik, így bemutatva, hogy ezek milyen potenciális hatással lehetnek a magyar EU-elnökség végrehajtására, sőt adott esetben konkrét javaslatokat is megfogalmaznak a kérdéseket és a végrehajtást illetően. A kötet hiánypótló szerepet tölt be, hiszen nemcsak a jelenlegi, hanem a jövő legfontosabb kihívásaira is reagál. Teszi mindezt világos, érthető stílusban, logikusan felépítve, és olyan szakmai éleslátással, amely képes új perspektívába helyezni a vizsgált problémákat mindannyiunk számára.

Bizton állíthatom, hogy ezzel a kötettel az olvasó – legyen az politikus, szakértő vagy az érdeklődő közönség tagja –, aki meg kívánja érteni a 2024-es magyar EU-elnökség legfontosabb szakpolitikai kérdéseit, politikai kontextusát és végrehajtásának körülményeit, a legmegfelelőbb forrást választotta e vállalkozásához.

Deli Gergely
rektor,
Nemzeti Közzolgálati Egyetem

Előszó

2024. július 1-jén Magyarország immár második alkalommal tölti be az Európai Unió Tanácsának soros elnöki tisztségét. 2011-ben, az első magyar elnökség idején egy, az Európára különösen súlyos következményekkel lesújtó világgazdasági válságból kilábaló, ám ambíciótól és erőtől duzzadó Európai Unió készült a gazdasági kormányzás új szabályozásával megmutatni, hogy tanult a válság leckéjéből. 2024-ben, a második magyar elnökség idején már a brexit által bizonytalanná vált önképű, súlyos szakpolitikai és stratégiai dilemmákkal terhelt politikai közösség fogja történelmének talán legnehezebb intézményi váltását végrehajtani egy olyan időszakban, amikor a politikai kérdésekre adandó válaszok is hosszú távra kihatók lehetnek.

Valószínűleg lehetetlen a feladat nehézsége alapján összehasonlítani a két elnökséget. Míg 2011-ben a nemzetközi környezet kedvezőbb volt, Magyarország számára a feladat újdonsága jelentett nehézséget. 2024-ben már tapasztaltabban vágunk neki a feladatnak, ugyanakkor a lényegesen bonyolultabb viszonyok – az orosz–ukrán háború, a közkeletű helyzet, az infláció, a súlyosbodó migrációs helyzet – következtében a tapasztalat önmagában nem elégséges egy sikeres elnökségi időszakhoz. Kreativitás, innováció és a hazánkhoz fűződő bizalom erősödése szükséges ahhoz, hogy sikerrel vegyük 2024 második félévében az akadályokat.

Jelen kiadvány az Európa Stratégia Kutatóintézet (Eustrat) gondozásában jelenik meg magyarul és angolul (angol nyelven: *The 2024 Hungarian EU Presidency*). A tanulmánykötet célja egy átfogó helyzetjelentést nyújtani közvetlenül a 2024-es magyar soros elnökség kezdete előtt a 2011-es magyar soros elnökség tapasztalatairól, a 2024-es elnökségre való felkészülésről, a várható kihívásokról és lehetőségekről, valamint átfogóan bemutatni a magyar szempontból legfontosabb szakpolitikákat és szakpolitikai kérdéseket. A tudományos igényű, ám közérthető nyelven íródott tanulmánykötet mind a szakma képviselőinek, mind a laikus érdeklődőknek érdekes és hasznos olvasmány lehet. Értetőbbé teszi a soros elnökség intézményének szerepét az Európai Unió működésében, illetve betekintést nyújt az egyes szakpolitikai területeken végbemenő folyamatokba, segítve ezzel a magyar elnökség várható prioritásainak és feladatainak megértését.

A kötet két nagy részből áll. Az első rész a 2011-es elnökség kihívásait, tapasztalatait és eredményeit, a 2024-es elnökség előtt álló feladatokat és lehetőségeket tárgyalja, ismertette a magyar elnökség megvalósulásának politikai, szakpolitikai, operatív és intézményi kereteit, az európai uniós intézményi és politikai kontextust, az elnökségre való felkészülés folyamatát. Az első részben helyet kapó közlemények szerzői gyakorló politikusok, tisztségviselők, diplomata, illetve egyetemi-tudományos tisztséget betöltő szakemberek, akik kiemelt szerepet vállaltak, illetve vállalnak a 2011-es, illetve 2024-es magyar uniós elnökség megvalósításában.

Győri Enikő a 2011-es EU-elnökség körülményeit, szakpolitikai sikereit és kihívásait mutatja be. A jelenleg EP-képviselőként dolgozó korábbi diplomata vezényelte le szakállamtitkárként Magyarország első európai uniós elnökségét 2011 első félévében. Győri Enikő a 2024-es magyar elnökségre kitekintve megjegyzi: ma az unió rosszabb

állapotban van, s a kihívások is sokkal nagyobbak, mint voltak az első magyar elnökség ideje alatt. Ráadásul Magyarország az európai politika célkeresztjében van, így a 2024-es elnökséget levezénylő csapatnak sokkal nehezebb dolga lesz.

Robák Ferenc, a 2011-es magyar EU-elnökség operatív megvalósításáért felelős kormánybiztos a tizenhárom évvel ezelőtti magyar EU-elnökség megvalósításának tapasztalatait ismerteti. Mi volt a kormány célja a 2011-es magyar elnökséggel, milyen tényezők befolyásolták annak sikeres megvalósítását, ideértve az időtényezőt, a költségvetési kérdéseket, és milyen szervezési kihívásokkal kellett szembenéznük a 2011-es magyar elnökség során.

Ezt követően *Gazdag Ferenc* értékelését olvashatjuk a 2011-es magyar elnökség tapasztalatairól. A Nemzeti Közszerződési Egyetem professor emeritusa szerint Magyarország a kormányváltás mellett is fel tudott készülni a fél év feladatainak technikai lebonyolítására, és képes volt az intézmények együtt döntését fenntartani egy sor aktuális vagy éppen lezárásra váró szakpolitikai kérdésben.

Navracsics Tibor az uniós intézményi ciklusváltás magyar elnökségre gyakorolt hatásait vizsgálja. Áttekinti, hogy az elmúlt másfél évtizedben intézményi ciklusváltás idején soros elnöki tisztséget betöltő tagállamok hogyan tudták megvalósítani soros elnöki feladataikat, így a 2009-es svéd, a 2014-es olasz és a 2019-es finn elnökség tapasztalatait vizsgálja, következtetéseket és tanulságokat keresve a magyar elnökség részére is.

Molnár Balázs helyettes államtitkár és az Európai Unió Ügyek Minisztériumának munkatársaiból álló szerzői kollektíva – *Farkasné Cseh Zsuzsanna*, *Reinitz Katalin* és *Sinka László* – a 2024-es magyar EU-elnökség szakpolitikai kihívásait és lehetőségeit tekinti át. Ismertetik a magyar kormány által meghirdetett hét szakpolitikai súlypontot, amelyek a magyar elnökség alatt várhatóan kiemelt figyelmet élveznek majd.

Ezután *Kovács Zoltán*, a 2024. második félévi magyar EU-elnökség operatív feladatainak előkészítéséért és lebonyolításáért felelős kormánybiztos mutatja be a 2024-es magyar elnökségre váró operatív feladatokat, a magyar elnökség szervezési szempontú megvalósítását.

Ódor Bálint nagykövet, Magyarország EU melletti Állandó Képviselőtétének vezetője a 2024-es elnökség megvalósításának kihívásait brüsszeli szemszögből vizsgálja. Az elnökségi feladatok jelentős részét Brüsszelben és Luxemburgban, illetve Strasbourgban kell majd lebonyolítani, így a 2024. évi magyar elnökségnek lesz egy jelentős magyarországi, illetve egy brüsszeli lába.

Bólya Boglárka, a 2024-es magyar EU-elnökség személyzeti képzésért és társadalmi szervezetekkel való kapcsolattartásért felelős miniszteri biztosa a magyar elnökségre való felkészülésről számol be e feladatok szemszögből. Részleteiben tárgyalja a magyar elnökség előkészítésében és lebonyolításában részt vevő személyi állomány felkészítését és képzését, valamint az elnökség társadalmasításának teendőit.

Zalai Csaba korábbi Európa-politikáért felelős helyettes államtitkár is az elnökségre való felkészülésről, azon belül is az elnökségi stáb kiválasztásáról és ösztönzéséről számol be.

Koller Boglárka, a Nemzeti Közszerződési Egyetem egyetemi tanára és Jean Monnet-professzora a nemzeti és európai identitás összefüggéseinek vizsgálatáról értekezik.

Az eltelt húsz év alatt a polgárok közelebb kerültek-e Európához, illetve nemzeti kötődésük mellett létrejött-e európai uniós azonosságtudatuk is?

A tanulmánykötet második része a magyar szempontból legfontosabb szakpolitikák és szakpolitikai kérdések elemzésére irányul. A szerzők egységes vizsgálati szempontok mentén vizsgálják meg azokat a kérdéseket, amelyek Magyarország számára meghatározóak. Az egységes vizsgálati szempont kiterjed a szakpolitika történeti fejlődésére, a szakpolitikai kérdés megjelenésére a 2011-es magyar elnökség prioritásai között, illetve ennek eredményeire, a szakpolitikai kérdés aktuális helyzetére, az ebben rejlő lehetőségekre és kihívásokra, a szakpolitikai kérdés gazdasági és társadalmi fejlődésre gyakorolt hatására, valamint Magyarország érdekeire a szakpolitika jövőbeni fejlődésére tekintettel. E rész tanulmányait a szerkesztők két szakmai bíráló általi vak lektorálásnak vetették alá, a szerzők pedig a lektori bírálatok figyelembevételével véglegesítették a kéziratokat. A második rész tanulmányainak szerzői az egyes szakpolitikák és szakpolitikai kérdések hazai kutatói.

Kutasi Gábor és szerzőtársai, *Czezei Vivien* és *Marton Ádám* az EU versenyképességét és kereskedelempolitikáját vizsgálják. A versenyképesség a 2024-es magyar EU-elnökség egyik kiemelt szakpolitikai súlypontja és várható prioritása, amelyhez valamennyi további prioritás szorosan kapcsolódni fog, ekképpen pedig kiemelt figyelemre érdemes. Az NKE ÁNTK Gazdaság és Versenyképesség Kutatóintézet munkatársai áttekintést nyújtanak a megelőző soros elnökségi periódusok két témakörrel kapcsolatos prioritásairól és kapcsolódó eredményeiről, valamint az olyan aktuális európai kihívásokról, mint az EU–Kína-konfliktusok a vállalati támogatás terén, a keleti nyitás felhasználása a leválás (*decoupling*) ellensúlyozására, a szén-dioxid-kvóták betartatása vagy az innovációs klaszterek.

Ezt követően *Fűrész Tünde* és *Mészáros Árpád József*, a KINCS Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért munkatársai elemzik a versenyképességhez szorosan kapcsolódó családpolitikát mint az európai demográfiai kihívásra megfogalmazott választ. A szerzőpáros leszögezi: az európaiak többsége számára a család kiemelt jelentőségű, amelynek támogatására jelentős az igény, Európa polgárai a demográfiai kihívásokat, a népességfogyást a családok megerősítésével és nem a migráció ösztönzésével gondolják kezelni.

Petri Bernadett tanulmányában a kohéziós politika várható újratervezését elemzi. Az EU kohéziós politikájának 2027 utáni reformjával kapcsolatos előkészítő munka jelenleg is folyamatban van. Az Eustrat kutatója szerint a kohézió jövőjéről szóló diskurzust a személyi és a területi kohézió elvének konfliktusa jellemzi, miközben a jövőbeli tervek a jogállamisági feltételeességi mechanizmus és a kohéziós politika között egyre több szinergiát hoznának létre.

Csiki Varga Tamás a 2024-es magyar EU-elnökség lehetőségeit vizsgálja az európai biztonság- és védelempolitika keretében. Az NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet munkatársa összegzi a 2011-es magyar EU-elnökség biztonság- és védelempolitikai tapasztalatait, rámutatva a „szerepből” adódó hasonlóságokra a jelenlegi felkészülési időszakokkal, valamint a biztonsági környezet és az európai védelempolitikai folyamatok rövid értékelésével ellenpontozza, hogy hol tehetünk többet a közös biztonság és védelem fenntartásáért a magyar érdekek mentén.

Ördögh Tibor az európai uniós bővítéspolitikát mutatja be, a balkáni bővítésre összpontosítva. A bővítéspolitika – és különösen a balkáni bővítés – előmozdítása a magyar EU-elnökség kiemelt prioritása volt 2011-ben, és várhatóan 2024-ben is az lesz. A 2011-es magyar elnökség által elért eredményeknek köszönhetően Horvátország sikeresen csatlakozott az Európai Unióhoz, illetve több ország esetében is a tárgyalások felgyorsulásának lehetünk tanúi, azonban az elmúlt évtizedben viszonylag lassú az előrehaladás.

Marsai Viktor, a Migrációkutató Intézet igazgatója Magyarország migrációs politikáját tárja fel. Az irreguláris migrációról folyó, 2015 után felerősödő európai vitában a magyar kormány egyértelműen a migrációkritikus álláspont mellett kötelezte el magát, amit a fizikai és jogi határzár kiépítése fémjelzett – és ami komoly konfliktusokat okozott az Európai Unióval. Ugyanakkor az illegális határátlépési kísérletek száma az elmúlt években is magas maradt, így az irreguláris migráció elleni fellépés, illetve annak külső dimenziója várhatóan a magyar elnökségnek is fontos témája lesz.

Mernyei Ákos az EU energiapolitikáját veszi górcső alá, rövid energiapolitika-történeti áttekintés után bemutatva a Magyarország 2011-es uniós elnöksége alatt elért eredményeket, valamint számba véve azokat a kihívásokat, amelyekre – akár tagállami, akár közösségi szinten – a következő időszakban Európának választ kell találnia, ha népeinek energiabiztonságát, versenyképességét és nemzetközi politikai akcióképességét meg akarja őrizni.

Ezt követően *Tóth Bettina* a mindenkori mostohagyermek, a klímapolitika fejlődési irányait mutatja be. A nemzetközi környezet 2020 utáni változásai alapján a terület hangsúlyosabbá vált az Európai Zöld Megállapodás révén. Az Eustrat kutatója úgy véli: a holisztikus szemlélet elengedhetetlen a szakpolitikát illetően, hiszen a klímaváltozás hatásai mindenhol másképp mutatkoznak meg, ezért másfajta kezelést is igényelnek, Magyarországnak pedig ezt a nézőpontot kell figyelembe vennie.

Réti Mária az Európai Unió közös agrárpolitikájáról jegyzett tanulmányában beszámol a KAP korábbi reformjairól, emlékeztet arra, hogy Magyarország a 2011. évi elnöksége időszakában hatékonyan járult hozzá a KAP reformfolyamatához, valamint feltárja a szakpolitika aktuális kihívásait, az abban mutatkozó teendőket, kiemelve a magyar szempontok érvényesülésének fontosságát.

Pálvölgyi Tamás és *Reich Gyula* a globális, európai és magyarországi vízpolitikákat vizsgálják. Az NKE Víz tudományi Kar munkatársai az EU-elnökség vízpolitikai pillérének megalapozásához elsőként áttekintik az ENSZ, az EU és Magyarország dimenzióiban a víz mint közpolitika kialakulásának történetét, a tématerület aktuális stratégiai helyzetét, valamint a vízpolitikák általános hajtóerőit, kihívásait, lehetőségeit. A szerzőpáros végül hat pontban foglalja össze a javasolt prioritásokat a magyar vízdiplomácia nemzetközi szerepvállalásához.

Oroszi Viktor György az EU Duna Régió Stratégia létrejöttét, megvalósítását és aktuális kihívásait mutatja be. Az EU Duna Stratégia 2011. évi elfogadása a 2011-es magyar EU-elnökség egyik kiemelt eredménye volt. A jelenlegi geopolitikai helyzetben az európai stabilitás és bővítés kiemelt jelentőségű, amelyhez a Duna Stratégia beérett fejlesztési keretrendszerként fontos támaszt képes nyújtani.

Gombos Katalin a tagállamok közötti bel- és igazságügyi együttműködést elemzi. Az NKE tanszékvezetője szerint kiemelkedően szép eredmények mutathatók ki a polgári igazságügyi együttműködés területén. Igazi sikerágazata az Európai Uniónak a büntető igazságügyi együttműködés is, és a vámügyi, rendőrségi együttműködés területén is számos szép eredmény született, a határok ellenőrzésével, a menekültügygel és a bevándorlással kapcsolatos politikák tekintetében nagyobb véleménykülönbségek vannak a tagállamok között.

Lovász László Gábor az uniós szociálpolitika kihívásairól értekezik az emberi jogok sűrűjében, így különösen arra keresi a választ, hogy mit hozhat a 21. századi (bio)technológiai szingularitás 2030-ra. Maga az esélyegyenlőség, így a társadalmi mobilitás, a fenntarthatóság és a stabilitás kérdőjeleződhet meg akkor, amikor a biotechnológiai beavatkozások, a robotizáció és a mesterséges intelligencia, a migrációs és a családpolitikai célok és gyakorlatok nem kerülnek egységes keretrendszerbe.

Máthé Réka Zsuzsanna az európai uniós szankciós politika változásait elemzi. Az EU korlátozó intézkedései az elmúlt negyvenöt év alatt lényeges fejlődésen mentek át, amiről a tanulmány átfogó képet fest. Az uniós szankciók eredményessége és sikere számos tényezőtől függ, de az Eustrat kutatója szerint legtöbbször nem érik el azt a külpolitikai célt, amelynek érdekében kitűzték őket, ennek ellenére az EU is egyre gyakrabban alkalmazza.

Miszlivetz Áron James az EU keleti szomszédságában zajló konfliktusoknak az Európai Unió bővítéspolitikájára gyakorolt hatását kutatja. Az első magyar elnökség óta eltelt évtizedben egyre komplexebb és kiszámíthatatlanabb biztonsági kihívások jelentek meg a határon, akár a migráció, hibrid hadviselés terén, negatívan befolyásolva az új tagok felvételét az Európai Unióba.

Kalas Vivien a szerződés módosítások európai integrációra gyakorolt hatását járja körül, külön kitérve arra, hogy Magyarország profitálhatna-e egy ilyen folyamatból. Noha az intézményi ciklusváltás miatt érdemi előrelépés nem valószínű a magyar elnökség idején, a téma a politikai diskurzusból nem fog eltűnni.

Gát Ákos Bence az uniós jogállamiság-politikát elemzi, áttekintve azt, hogyan, milyen lépéseken keresztül vált a jogállamiság az uniós intézményi és politikai szakzsargon központi elemévé. Magyarország az uniós jogállamiság-politika célkeresztjében álló egyik fő tagállamként közvetlenül érintett a jogállamiság-politika jövőbeni fejlődése által, ugyanakkor nemcsak hazánknak, hanem az egész Európai Uniónak is érdekében állna a jogállamiság-politika gyökeres reformja.

Végezetül *Tárnok Balázs* az EU Roma Stratégiáját mutatja be. Az EU első roma keretstratégiájának tizenhárom évvel ezelőtti elfogadása a 2011 első felében megvalósult magyar EU-elnökség egyik legnagyobb sikere volt. Magyarország számára a romák helyzete kiemelt fontosságú kérdés, a romák felzárkóztatása és inklúziója pedig hazánk fontos gazdasági érdeke.

Navracsics Tibor – Tárnok Balázs
szerkesztők

2024. július 1-jén hazánk második alkalommal tölti be az Európai Unió Tanácsának soros elnöki tisztségét. Magyarország már tapasztaltabban vág neki a feladatnak, ugyanakkor a lényegesen bonyolultabb viszonyok – az orosz–ukrán háború, a közel-keleti helyzet, az infláció, a súlyosbodó migrációs helyzet – következtében a tapasztalat önmagában nem elégséges egy sikeres elnökségi időszakhoz. Kreativitás, innováció és a hazánkhoz fűződő bizalom erősödése szükséges ahhoz, hogy sikerrel vegyük 2024 második félévében az akadályokat.

A tanulmánykötet célja egy átfogó helyzetjelentést nyújtani a 2011-es magyar EU-elnökség tapasztalatairól, a 2024-es elnökségre való felkészülésről, a várható kihívásokról és lehetőségekről, valamint átfogóan bemutatni a magyar szempontból legfontosabb szakpolitikai kérdéseket. A tudományos igényvel, ám közérthető nyelven íródott tanulmánykötet érthetőbbé teszi a soros elnökség intézményének szerepét, illetve betekintést nyújt az egyes szakpolitikai területeken végbemenő folyamatokba.

